

**Dissertatio inauguralis medico-practica de vertigine ... / subjicit Antonius Jos. Krieger.**

**Contributors**

Krieger, Anton Joseph.  
Universität Wien.  
Royal College of Surgeons of England

**Publication/Creation**

Vindobonae : Typis Salzerianis, 1784.

**Persistent URL**

<https://wellcomecollection.org/works/pjs5pkhh>

**Provider**

Royal College of Surgeons

**License and attribution**

This material has been provided by This material has been provided by The Royal College of Surgeons of England. The original may be consulted at The Royal College of Surgeons of England. where the originals may be consulted. This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.



Wellcome Collection  
183 Euston Road  
London NW1 2BE UK  
T +44 (0)20 7611 8722  
E [library@wellcomecollection.org](mailto:library@wellcomecollection.org)  
<https://wellcomecollection.org>

*[Faint, illegible handwriting on aged paper]*

Andreas Joseph Stiff

Apud

in Wien

in der

in der

Wien 1784 8

---

Druck

Druck

DISSERTATIO  
INAUGURALIS  
MEDICO-PRACTICA  
DE  
VERTIGINE

QUAM  
ANNUENTE INCLYTA FACULTATE  
MEDICA IN ANTIQUISSIMA AC  
CELEBERRIMA  
UNIVERSITATE VIENENSI

PRO  
SUPREMA DOCTORATUS LAUREA,  
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORI-  
BUS ATQUE PRIVILEGIIS RITE  
CAPESSENDIS

PUBLICÆ OMNIUM DISQUISITIONI  
SUBJICIT

ANTONIUS JOS. KRIEGER,  
AUSTRIACUS STOKERAVIENSIS

DISPUTABITUR  
IN UNIVERSITATIS PALATIO MAGNO.  
DIE MENSIS AUGUSTI ANNI 1784.

---

VINDOBONÆ,  
TYPIS SALZERIANIS.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO  
LIBRARY

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS DEPARTMENT  
5712 S. UNIVERSITY AVE.  
CHICAGO, ILL. 60637

PHYSICS DEPARTMENT  
5712 S. UNIVERSITY AVE.  
CHICAGO, ILL. 60637

PHYSICS DEPARTMENT  
5712 S. UNIVERSITY AVE.  
CHICAGO, ILL. 60637

PHYSICS DEPARTMENT  
5712 S. UNIVERSITY AVE.  
CHICAGO, ILL. 60637



## DE VERTIGINE.

---

I.   
**I**nter tot tamque diversas capitis adfectiones morbosas, vertiginem frequentissimum ac communissimum malum esse censeo; quia plurimorum morborum tam acutorum quam chronicorum, vel prodromus, vel comes aut satelles fit, hinc de illo diserere mihi proposui.

### § II.

Vertigo nihil aliud est, quam rotatio apparens rerum extra nos positarum et naturaliter quiescentium, ubi videntur omnia ex alto deorsum labi, et contra Graecis vocatur Tivos, id est, rotatio seu saltus in Gyrum Germanis Schwindel. Quando malum increscit, incipiunt apparere colores varii in objectis; mox sequitur vacillatio omnium musculorum, incipiunt sic affecti metuere ne labantur, obvia quaequeprehendunt, ut se sustineant, enervatur totum corpus uno momento sic ut cadant simulque tenebrae densissimae omnem sensum

visus tollunt; hoc est ultimum quod sentiunt si enim pergat malum, in Apoplexiam, Epilepsiam, vel animi deliquium terminatur.

§. III.

His praemissis patet vertiginem merito pati aliquam divisionem tam quoad gradum, quam quoad causas, quum vero hae causae diversae sunt, hinc diversas vertiginis species constituunt, diversa pariter sanandas ratione.

1mo. Quoad gradum, levissima ergo vertigo est ubi omnium objectorum rotatio apparet, aucto malo tenebrae fiunt, tunc σκοτοδίνος id est tenebricosa vertigo vocatur.

2do. Quoad causas, attingam solummodo maxime necessarias et quotidie occurrentes, ut sunt:

I. Vertigo Apoplexiae prodroma. II. Vertigo a plenitudine seu vertigo plethoricorum. III. Vertigo irritabilium, huc revocari potest hypochondriacorum, hysteriarum IV. Vertigo inanitorum, quae denuo subdividi potest, prout est hujus, vel illius humoris keneangea. V. Vertigo post graves morbos capitis, post phrenitidem, post apoplexiam seu vertigo debilitatorum. VI. Vertigo Sympathica, quae in multas alias species subdividenda est, in vertiginem biliosam, verminosam, inebriatorum, vino opio, spiritibus quibuscunque ardentibus excitata. VII. Vertigo circumrotatorum, navigantium in rheda retrorsum vectorum, ex alto despicientium. VIII. Vertigo inedia passorum IX. Vertigo a venenis vegetabilibus praecipue assumtis. X. Vertigo a Studio intemperato nocturno, somno protracto pomeridiano. XI. Vertigo

tigo a fumo carbonum , fornacis, vini recentis, calcis, Tabaci.

I. Loco posui vertiginem Apoplexiae pronunciam, Causae quaecunque apoplexiferae priusquam hoc malum producant vertiginem praemittunt, sed vertiginem nullatenus indifferenter, aegro non permittes, quae symptomatibus celeriter incrementibus in Apoplexiam definit, hinc vertigini aequae ac ipsi Apoplexiae medeberis sunt, qui insultu apoplectico semel correpti post aliquot tempus ex eo denuo convaluere, hos, si post aliquot Tempus vertiginosos denuo fieri conspexeris, paulo post apoplexia tangendos suspicaberis, ut adeo vertigo tibi signum sit apoplexiam de novo in pro-cinctu esse.

II. Species est vertigo plethoricorum. Haec perfrequens est et explicatus suos faciles habet per se patentes Methodus medendi consistit in venae sectione pedis apparatus antiphlogistico, emulsis nitrosis, leni alvi ductione, a vino abstinentia plenaria, victu vegetabilium, exercitiis moderatis, somno parco, non pomeridiano.

III. Species est irritabilium hypochondriacorum et hysteriarum vertigo. Est symptomata unacum morbo ipso et aegro et Medico molestissimum. Curatur omnibus illis medicamentis, quae nimiam irritabilitatem valent minuere.

IV. Vertigo inanitorum, post v. g. gravem Sanquinis ex vulnere jaeturam, post abortum frequenter passum, post haemorrhagias quascunque, a quacunque causa ortas. Juvat hos prudens, et lenta repletio, et medicamenta  
robo-



roborantia dicta. Vertigo haec inna anitorum  
 illos praecipue vexat, qui nimiam nobilissimi  
 ac spirituosissimi humoris nempe seminis jac-  
 turam patiuntur. Morbus hic afficit plerumque  
 Scortatores maxime vero illos, qui nefando cri-  
 mine semen sibi manu proliciunt. Crimen hoc  
 onania multorum malorum ferox mater multis  
 ex capitibus plus infert detrimenti, quam scort-  
 tatio. Onanista enim ubique locorum, et quo-  
 vis tempore occasionem secum circumfert, et  
 invitationem patrandi sceleris cum e contrario  
 scortator cogatur, ut ut invitus saepe se ab-  
 stinere, non offerente se se occasione sed et  
 imaginationis, et universim nervorum major in-  
 tentio, major etiam attritus virium est in ona-  
 nista, quare ex illa impura scaturigine non so-  
 lum vertigo sed etiam alii innumeri morbi nas-  
 cuntur. Curatio in hoc morbo consistit, imo.  
 ut exorbitantes refraenent cupiditates, illicitae  
 suae consuetudini valedicant, otiumque decen-  
 tioribus fallant negotiis, sed talibus, quae cor-  
 pus non debilitant, uti sunt moderatus cor-  
 poris motus, gratiae peregrinationes aerisque  
 mutationes, 2do. cardiaca nutrientia et robo-  
 rantia, Huc pertinet etiam vertigo, quae a  
 nimia lactis deperditione observatur. Foeminae  
 imbecilli tenui corpore, parce simul et palli-  
 de menstruantes ex lactatione nimia in febric-  
 culam non raro incidunt; febricula haec carnes  
 lente depascit, et erroneo modo invadit, prout  
 febricula hectica erroneo modo exacerbari so-  
 let, quae a latente fomite purulento oritur.  
 A nimia ergo lactis deperditione respiratio mo-  
 dice impeditur, praecipue vero sensus exsicca-  
 tio-

tionis, sensus thoracis quasi fune constricti observatur, adest ferme semper dolor inter scapulas quasi rheumaticus, et magna vertigo, viget interim appetitus, vigent coëtrices ventriculi vires, et si nil carnis apponant et si macriores indies evadant, tandem accedit illis hystericarum symptomatum tota catena. Haec ferme symptomata sunt ex lactatione nimia proveniente; Foeminas hac ratione aegrotantes sola lactationis intermissio sanat, accellerant autem sanationem omnis generis nutrientia, lenia simul tonica. Interim ut ut certa infirmitas sit, et in foeminis non raro observatur, pauca tamen sunt, quae a lactatione aliquid detrimenti patuntur nisi forte fuerint corporis habitu praeditae gracili, tenui, imbecilli et ante jam exhaustae solum pauperculae, solum victu parcissimo utentes, pravoque, solum illae aegritudinem hanc a nimia lactatione patiuntur, item illae quae diuturnis et consumentibus morbis antea fuerunt conflictatae. Inanis est nobilium, delicularum et divitum excusatio, quae ab hac debili et ut ajunt delicata corporis structura contra lactationem pati solet, experientia multiplici constat, teneras etiam et delicata compagis matres proles suas impune saepe lactare, non tantum impune sed cum insigni sanitatis emolumento, juvat hinc materiae paulisper inhaerere puerpera prolem lactans, nescit gravissima illa a lacte in mammis restilante, vel ex mammis in circulum sanguinis regurgitante incommoda, quibus tot aliae non lactantes puerperae miserrime solent affligi, lactans foemina febrem lacteam non experitur nec depositiones

lacteas, raro miliarium periculo exposita effugere solent illae pluribus aliis morbis. Foemina, quae tantum virium et sanitatis possidet ut foetum concipere, conceptum retinere, et novem integris mensibus ad justam molem ex propriis suis humoribus nutrire et inter dolores parere possit, valente corpore certe lactare prolem quoque potest, utpote quod negotium multo minus virium et sanitatis dispendium facit ipsa lactatione, plus certe nocet graviditas repetita, graviditas post prius non diu peractum puerperium iterata contingens; praeterea fluor ille albus, quo plures, nobiles ditiores et bene pastae afficiuntur, fluor ille chronicus saepe ab omissa lactatione originem trahit, novimus enim foeminas illas, quae non lactant lochia pati multo copiosiora, et per multas septimanas materiem lacteam sub forma lochiorum e corpore eliminari hinc e continuo illo ad uterum affluxu, tanta debilitas systemati uterino inducitur, ut longus difficillime sistendus fluor albus insequatur; haec ipsa etiam inducta laxitas humiditasque systematis uterini abortuum multiplicem occasionem facit; saltem si modo fieri possit per aliquot septimanas per quadrantem anni, vel per medium annum lactare foemina prolem debet ita; ut suae propriae et carae proli salutem consulat. Novimus enim institutum naturae utpote quae mammas Foeminis dedit, certe non tanquam pulchras nebulas, sed tanquam organum, quod hoc conciliat pro futuro nutrimento proli. Verum tamen Herculi clavum potius eripies, quam matronarum, obstetricum, et nutricum infanientium opinionem de

nocumento immaginario lactationis, ita quidem ut prudentior Medicus saepe numero permittere id debeat, quod ex artis regulis scit saepe noxium, et praeconceptae opinioni mulierum assentire, ut ut aliter sentiens.

V. Species vertiginis est, quae graves capitis morbos phrenitidem, apoplexiam, convulsiones aliosque morbos insequitur, affectio haec vertiginosa in capitis morbis antea jam exantlatis ultima est, atque omnium symptomatum agmen claudit. Huic vertigini medeberis lenibus toxicis, et restaurante victu maxime vero tempore longo teste Sydenhamo.

VI. Species vertiginis est Sympathica primo nominavi saburalem, dein verminosam, inebriatorum, sive vino sive opio id fiat; opium vim certe inebriantem humores rarefacientem possidet. Vertiginem hanc ut ipsam crapulam sanat aquae potus, aceti potus, aquae spiritu sulphuris per campanam alteratae, vomitus, et ipsum tempus, seu mora, etenim sublata crapula vertigo crapulae effectus paulo post cessat. Alia conditio est in potatoribus, et in illis hominibus quibus venae semper turgent, hi hausto Baccho semper vegeti sunt, valentes absque vertigine, et firmo pede gradiuntur, modo id supra modum fiat, verum at primum adscititium a Baccho mutuatum robur mora et somno diffilarunt vertiginosi sunt membra vacillant tremuntque venis concidentibus et Keneangea laborantibus hi potatores extra tempus crapulae florente adhuc aetate senium agunt imbecilles, et fragiles fiunt eisque miserrima necessitas in-

cumbit ulterius potandi, si modo vertigine liberi esse velint.

Alia species vertiginis pertinens ad sympathicas, per frequens admodum per aestatem ab ingluvie biliosa primarum viarum systema gastricum inundante. Symptoma hoc in febribus biliosis ubi materia circa praecordia collecta turgēt, mobilis et excretioni jam apta reddita est, maxime observatur soloque vomitu tollitur.

Vertigines verminosae ad leupothimias usque notae sunt, ac ut ipse verminosus morbus medelam poscunt.

VII. Vertigini in navi; aut carpento averfa facie vehementium, eorumque vertigini qui ex alto despiciunt, aut corpora in gyrum acta conspiciunt, facile praecavetur, vel sola assuetudine, vel si is, qui motu retrogrado vehitur, oculis clausis vehatur.

VIII. Vertigo post longam inedia, in corpore keneangea laborante, curatur prudenti & tarda repletionem. Qui gravi tristitia oppressi sunt, diu noctuque, aequae vertiginosi evadunt.

IX. Vertigo ab esu venenatorum e. g. fungorum, aut aliorum vegetabilium sanatur prompto emetico; Praestat hic vitriolum album, praetartaro emetico, Ipecacuanha.

X. Vertigo a nimio mentis exercitio, a studiis intemperatis, nocturnisque, ab idea, circa quam mens diu noctuque versatur, ut post auditum triste nuntium, per jacturam qualemcunque gravem, post infortunatos amores. Vertigo haec curatur sepositis studiis, animi relaxatione, aere campestri, venatu, piscatu, equi-

equitatu, grato amicorum colloquio, cortice & gummiferulaceis, paucò vini usu, sed pareo inquam & vere socratico; ideam menti altissime infixam per alias oppositas ideas mutando, donec illud mentis æquilibrium, ad sanitatem requisitam denuò obtineatur, hac ratione idea ideam tollit, quemadmodum dolor arte excitatus, dolorem alibi existentem tollit, aut obsecurat.

XI. Vertigo a fumo carbonum, & ipsa adeo apoplexia sæpe observantur. Carbones duplici ratione nocent; primo vim aeris insigniter enervant, & illud occultum vitæ pabulum destruunt; aer enim per effluvia carbonum phlogisticus fit, ille vero ineptus respirationi inevitabilem mortem adferre debet, unde homo in tali cubiculo inclusus anxie, & difficulter respirat, cum fere in modum ut animal sub Antlia pneumatica, hinc aboletur respiratio, eximium illud sanguinis in circulum agendi adminiculum, refluxus ejusdem a capite tardior redditur, accumulatus intra cranium sanguis vertiginem, & speciem apoplexiæ calidæ seu sanguineæ inducit. Secunda ratio quare fumus carbonum noceat, est, quod cum oleum empireumaticum accensorum carbonum evolvatur, attenuetur, diffletur, aeri commisceatur, nunc cum saliva ore hauriatur, & deglutiatur, ibi irritabiles fibras ventriculi & intestinorum irritando torpescit totum genus nervosum; hinc vertiginem & apoplexiam oriri, ea prorsus ratione, qua ab opio nimia quantitate assumpto oriri solet. In vertigine ab hac causa, nempe a fumo carbonum, sequentes erunt

erunt indicationes, primo plethoram capitis & cerebri tollere, secundo aerem elasticum cito admittere, tertio suffla minatum sanquinis circum-  
tum denuo resuscitare.

Hæ tres indicationes in dicto casu maxime vigent: Primæ indicationi satisfacit, venæ sectio, & quidem venæ jugularis, Arteriotome, item potus acidi aqua diluti, succi Citri, potus valentes orgasmum humorum componere; præstantissimum tamen, & maxime euphoriston auxilium acetum est aqua dilutum, & enim acetum epotum, ut in illis experimur, qui post prandium lactucam, multo aceto confectam manducant, pallorem subido inducit, & orgasmicum sanquinis motum illico ferme compescit. Sed & altera indicatio urget aerem renovare, hinc ut satisfiat indicationi, aeger in aerem liberum deportandus est, sed quomodo tertiæ indicationi satisfiat, partim præmissis in prima & secunda indicatione, partim emetico exhibito, hinc præscribunt drachmam semis Vitrioli albi, vel in pulvere, vel cum oxymelle squillitico, agitatio ergo ventriculi ope emetici facta mucum ventriculi eique inhærentem vim narcoticam excutiet, sed præter virtutem evacuantem alias etiam id remedium vires exeret, videlicet torpidas stupefactasque systematis gastrici fibras in motum conciliabit, quo motu pulmones ab accumulato ibidem sanquine liberabit, inde machina humana motus suos per aliquot tempus suspensos denuo ordietur.

Methodus hæc insignis est & requisitæ huic tertiæ indicationi exacte satisfacit dummodo prioribus antea fuerit satisfactum, dummodo nempe  
suf

sufficiens sanguinis quantitas detracta & cerebris pressio hac ratione imminuta fuerit; hac quidem methodo plethora imminuitur, at illud stupefaciens in ventriculo hærens emetico satis certo tollitur.

In Vertigine, & Apoplexia a fumo carbonum plerique recentiores adhibent clysmata ex fumo nicotianæ & multis encomiis hanc praxim laudant, veruntamen candide fateor, nihil quidquam boni a tali enemate obtineri, id solummodo ejusdem stimulo debemus, non autem cuidam virtuti nicotianæ specificæ, hoc si sit, tutiores habemus stimulos, quam quos nicotianæ usus suppeditat. Nicotiana planta narcotica ejus fumus nimis per fistulam haustus, aut ab insuetis cum saliva in ventriculum deductus, torpidos, vertiginosos, fumus ita haustus vim ventriculi & intestinorum stupefacit, inde est, quod militibus, rusticis & pauperibus sitis & fames tollatur. Verum equidem est, fumum per anum in forma clysmatis immissum, minus esse narcoticum, & multum simul stimulare, nihilominus, cum & enemata alia stimulantia magis indicata prostent, iis potius utendum est, quam fumo tabaci, interim multus est & eximius ejus usus in alio, & gravissimo ileo; tunc enim, & vi narcotica, & vi irritante prodesse potest, aliæ enim partes intestinorum irritatæ, convulsæque componi possunt, vi fumi hujus partes intestinorum stimulantis.

Restat adhuc dicere de Vertigine nata a cubiculo recenter calce incrustato, a calcis vaporibus, a gas Sylvestri, per calcis, & vini  
fer-



fermentantis vitæ pabulum tollitur, hoc sublato  
 dispnæa oritur, post dispnæam, & respiratio-  
 nem asthmaticam sanguinis circulus per pulmo-  
 nes difficilior, & tandem difficillimus evadit,  
 dein etiam per reliquum corpus circulatio sus-  
 penditur, refluxus tardior fit a capite, affluxus  
 interim ejusdem sanguinis ad caput continua-  
 tur, ob vim arteriarum majorem contractilem,  
 inde exsufflaminato per pulmones sanguinis  
 meatu paulo serius oritur species apoplexiæ  
 sanguineæ ex congesto in capite sanguine. Hoc  
 in casu ea omnia conveniunt, quæ supra con-  
 tra vertiginem a fumo carbonum laudavi, exci-  
 pe emeticum, quod ibi convenit, hic vero nul-  
 latenus, nihil enim est, quod ex ventriculo  
 foret excutiendum.



# THESES.

I.

Dantur diversæ vertiginis Species diversa ratione curandæ.

II.

Hinc non potest admitti remedium Specificum antivertiginosum.

III.

In vertigine Saburrali medicus in evacuando Saburram eam sequatur viam, quam natura affectat.

IV.

Saburra sursum turgente emetico utatur, deorsum purgante.

V.

Rarrissime si unquam saburra sursum turgente purgans emetici vices explebit.

VI.

Ubi emesis & venæ sectio simul indicantur, hæc ante illam instituenda est.

VII.

Opium in vertigine certis sub conditionibus nonnunquam citissimum adfert auxilium.

VIII.

Vertiginem sanquineam opium auget, & Apoplexiam inducit.

IX

IX.

Ubi venæ sectio indicatur, opium & vesicans contraindicantur.

X.

Non indifferens est ex cuiusnam partis vena sanquinem emittas.

XI.

Pulsus, si ut unicum signum spectes in morbis, non simul consideratis reliquis, fallit sæpissime.

XII.

Pariter ex urina sola in plurimis morbis certi quid prædicere, ac vaticinari velle, agyrtarum est.

